

продовження реформування національної економіки.

Таким чином, забезпечення системи національної безпеки України на сьогодні є пріоритетним завданням для нашої держави в умовах воєнного стану. Визначення стратегічних пріоритетів, правильне розуміння проблем у сфері національної безпеки, пошук оптимальних способів їх вирішення, тісна співпраця держав у створенні ефективної системи протидії сучасним загрозам сприятимуть забезпеченню національної безпеки України та міжнародній безпеці у світі. Тільки у співпраці можна вирішити актуальні стратегічні завдання забезпечення національної безпеки у складних світових умовах та нових глобалізаційних викликах. Владні та громадські інститути повинні бути максимально адаптовані до викликів сьогодення та мати потужний інструментарій забезпечення всіх складових національної безпеки. Окрім того, військово-політична та економічна міжнародна взаємодія має стати пріоритетним політичним і стратегічним завданням України, умовою стійкості та ефективності, гарантією її безпеки та опорою у вирішенні внутрішніх і зовнішніх викликів.

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#doc_info.

2. Подлегаєв К. М. Національна безпека в умовах військового стану в Україні. URL : <https://doi.org/10.36059/978-966-397-278-7-11>

3. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підруч. / за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с. URL : <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/7148e643-1410-42f1-a6b6-f4cf15aeb638.pdf>.

4. Клочко А., Семенець-Орлова І. Система співробітництва з НАТО в зміцненні безпеки державного кордону в сучасних умовах. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. Вип. 1 (67). С. 31–36.

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки» : Указ Президента України від 28.12.2021 № 685/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>.

УДК 342.95+351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/30-32

Валерій СОКУРЕНКО

ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
генерал поліції третього рангу

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ В СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ УМОВАХ

Національна поліція України, як центральний орган виконавчої влади, «служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку» [1].

У деяких випадках забезпечити правопорядок можливо тільки шляхом застосування державного примусу, і, як правило, більшість цих випадків перебуває в компетенції поліції. Забезпечення охорони правопорядку поліцією при виникненні різного роду правопорушень на високому професійному рівні дозволяє мінімізувати паніку, вчинення злочинів, своєчасно надати допомогу населенню і тим самим забезпечити проведення комплексу (необхідних) невідкладних заходів у повному обсязі [2, с. 208].

Таким чином, Національна поліція посідає своє особливе, важливе місце в системі національної безпеки. Разом із тим виклики, що постали перед нашою державою з початком повномасштабної російської воєнної агресії, вимагають від України перегляду і швидкого коригування багатьох питань діяльності всіх суб'єктів сектора безпеки і оборони, одним з яких і є Національна поліція.

Основні правові засади та напрями діяльності Національної поліції врегульовано на рівні законів України, що робить їх стійкими і закладає належну міцну правову основу в діяльності цього органу. Разом із тим дух і сутність реформ, започаткованих ще в уже далеких 2014–2015 рр., додали їй неухильно підтримують головний морально-ідеологічний стрижень у призначенні роботи поліції – служити та захищати. Ця ідея є базисом для запровадження європейських стандартів правоохоронної діяльності в повсякденному виконанні Національною поліцією своїх функцій.

Наразі територіальні та міжрегіональні органи Національної поліції, всі її структурні та відокремлені підрозділи у щільній взаємодії з іншими державними органами й суб'єктами сумлінно виконують невідкладні спеціальні службові завдання, що постають перед державою, беруть участь у реагуванні на надзвичайні ситуації, проведенні аварійно-рятувальних робіт, сприяють виконанню завдань територіальної оборони та цивільного захисту, передбачених в особливий період та під час дії правового режиму воєнного стану.

У другу річницю початку повномасштабного російського військового вторгнення Міністр МВС України І. Клименко констатував: «Із початку війни наші повноваження (спектр різноманітності виконуваних поліцією завдань) збільшилися на 80 %. Нам потрібно допомагати відповідним службам, які документують воєнні злочини, проводити стабілізаційні заходи та працювати з людьми. Сьогодні патрульні поліцейські здійснюють евакуацію людей разом з іншими підрозділами. Патрульна поліція супроводжувала автомобілі з продуктами харчування на початку широкомасштабного вторгнення та чергувала в населених пунктах, аби не було мародерства. Більш того, патрульна поліція безпосередньо воює штурмовиками разом з підрозділами КОРДу, з “Лютню”» [3].

Отже, протидія сучасним безпековим викликам сьогодні вимагає від Національної поліції посилення скоординованої та цілеспрямованої взаємодії з іншими державними інституціями та громадськістю. Численність і різноманітність невідкладних службових завдань спонукають до класифікування варіантів та форм такої взаємодії. Так, варто розрізнити співпрацю, до якої залучено органи і підрозділи Національної поліції:

- за переліком суб'єктів, які беруть участь у взаємодії;
- за територіальною ознакою та часом; за основною метою, з якою провадиться взаємодія;
- за змістовним наповненням і значенням очікуваних результатів (ресурсна, тактична, інформаційна, методологічна та освітньо-наукова, просвітницька, психологічна тощо);
- за правовими умовами здійснення (в умовах правового режиму воєнного або надзвичайного стану, під час реагування на надзвичайні ситуації, виконання спеціальних службових завдань тощо).

Збільшення напрямів взаємодії Національної поліції з іншими державними суб'єктами, суспільством та громадянами веде також до пошуку оптимальних ефективних і дієвих форм такої взаємодії. Наразі в діяльності органів і підрозділів Національної поліції з іншими суб'єктами можна виділити такі основні форми співпраці:

- а) постійний взаємний обмін оперативною інформацією, що на належному рівні має забезпечуватись під час реалізації спеціальних службових завдань;
- б) проведення на територіальному рівні оперативних нарад підрозділів та органів Національної поліції з іншими державними суб'єктами;
- в) реалізацію взаємоузгоджених заходів поліції з іншими суб'єктами;
- г) здійснення навчальних, просвітницьких, тренінгових заходів за участю територіальних і відокремлених підрозділів Національної поліції;
- г) створення, налагодження і підтримання джерел й інформаційних баз, що стосуються роботи поліції, для обміну відомостями між всіма залученими до співпраці суб'єктами.

Особливої уваги, на наш погляд, потребують ті напрями діяльності Національної поліції, специфіка яких пов'язана саме з умовами відбиття воєнної російської агресії та активна взаємодія за якими є нетиповою для мирного часу. До таких напрямів варто віднести:

- 1) взаємодію Національної поліції з волонтерами та волонтерськими рухами й організаціями;
- 2) виявлення дітей та неповнолітніх, які внаслідок війни залишились без батьківського піклування, надання їм відповідної допомоги і захисту;
- 3) участь у наданні соціальної допомоги людям похилого віку, які внаслідок бойових дій залишаються соціально незахищеними;

3) всебічне сприяння утворенню та функціонуванню громадських формувань, що можуть бути корисними для забезпечення охорони громадського порядку і державного кордону;

4) в межах визначеної законом компетенції виявлення категорії осіб, які є посібниками держави-агресора та причетні до колабораційної діяльності.

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

2. Сокурєнко В. В. Роль поліції в забезпеченні громадського правопорядку. *Особистість, суспільство, закон : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. С. П. Бочарової* (м. Харків, 15 квіт. 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2021. С. 207–210.

3. «Із початку війни повноваження поліції збільшились на 80%», – Ігор Клименко про реформу НПУ. *Національна поліція України*. URL : <https://www.npu.gov.ua/news/iz-pochatku-viiny-povnovazhennia-politsii-zbilshylys-na-80-ihor-klymenko-pro-reformu-npu>.

УДК 343.32

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/32-34

Олександр ЮНІН

проректор

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор,

Заслужений діяч

науки і техніки України

ПОВНОМАСШТАБНА ВІЙНА ЯК ДЕТЕРМІНАНТ ДЕЛІКТІВ ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Згідно зі ст. 1 Конституції Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою [1]. Перелічені факти – результат багатовікової кровопролитної боротьби українського народу, який необхідно щоденно захищати на різних фронтах від посягань окремих «сусідів».

З метою надійного захисту національної безпеки України законодавець у межах Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачив низку злочинів та кримінальних проступків, що прямо або опосередковано заподіюють шкоди названій соціальній цінності. Значна кількість норм щодо посягань на національну безпеку України закріплена в розділі I Особливої частини КК України «Злочини проти основ національної безпеки України».

Дефініція категорії «національна безпека» закріплена у п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України від 21.06.2018 № 2469-VIII «Про національну безпеку України». Відповідно до цієї норми національна безпека України – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [2].

Таким чином, національна безпека України – полінарна категорія, що охоплює цілий комплекс різноманітних благ. З положень Закону України «Про національну безпеку України» а також Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 № 685/2021 вбачається, що до складу національної безпеки також входять воєнна (захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз), державна (захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру [2]) та інформаційна (складова частина національної безпеки України, стан захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу, інших життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого належним чином забезпечуються конституційні права і свободи людини на збирання, зберігання, використання та поширення